

İklim değişikliği alanında alışan WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı), Greenpeace Akdeniz, İstanbul Politikalar Merkezi, Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFiA), Yeşil Düşünce Derneği, İklim ncleri, Fosil Yakıtların tesi, Avrupa İklim Eylem Ağı, **COP 28 İklim Zirvesi ve Türkiye'nin tutumunu değerlendiren** bir basın açıklaması yayınladı.

BASIN BÜLTENİ

Fosil yakıtlar için sonun başlangıcı, Türkiye bu dönüşümü yakalamalı

14 Aralık 2023, 13 Aralık'ta sona eren COP28 İklim Zirvesi, fosil yakıt çağının bittiğine dair açık bir sinyal vermesi nedeniyle **"tarihi" bir zirve olarak** nem taşıyor. Türkiye ise iklim kriziyle güçlü bir şekilde mücadele etmek için hazırlanan yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği taahhüdü dahil **birçok deklarasyona imza atmadı**.

Karar metninde fosil yakıtlara açıkça değinen ilk zirve niteliğindeki COP28'de, ülkelere zayıf bir ifadeyle de olsa enerji sistemlerinde **fosil yakıtların kullanımından uzaklaşmaları** ağrısında bulunuldu. Bu zirvenin bir diğer olumlu yönü de küresel ortalama sıcaklık artışını sanayi devrimi öncesine göre 1,5 derecede sınırlandırmaya ilişkin küresel hedefi netleştirmesi oldu. Diğer yandan, karar metninde **finansman eksikliği ve** zm öteleyen **nükleer, karbon depolama, geçiş yakıtı gibi yanlış zm önerilerinin** yer alması fosil yakıtlardan tam anlamıyla uzaklaşmanın önünde engel teşkil ediyor.

Türkiye ise iklim değişikliği kaynaklı afetler için oluşturulan Kayıp Zarar Fonu'ndan yararlanmak istediğini belirtti. Öte yandan dünyanın en gelişmiş 20 lkesi (G20) arasında bulunan Türkiye, dünyada en çok sera gazı salan 15. lke ve ulusal sera gazı emisyonlarını 2030'a kadar yüzde 30'dan fazla artırmayı ngren **iklim hedefini henüz gncellemedi**. Zirve kararına göre tarafların Paris Anlaşması'na uygun şekilde 2030 ulusal iklim hedeflerini 2024 yılının sonuna kadar güncellemesi gerekiyor. 2053 yılında net sıfır emisyonlu ülke olma vizyonu bulunan Türkiye sera gazı emisyonlarını bir an önce azaltmaya başlamalı ve 2030 yılına kadar, 2020 yılına kıyasla **en az yüzde 35 mutlak emisyon azaltımı** hedeflemeli.

COP28’de çok sayıda ülkenin imza attığı ancak Türkiye’nin yer almadığı çok sayıda [girişim bulunuyor](#):

- **Küresel Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Taahhüdü:** 130 ülke, 2030 yılına kadar yenilenebilir enerjiyi 3’e, enerji verimliliği çalışmalarının hızını 2’ye katlama sözü verdi.
- **Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Adil Geçiş ve İklim Eylemi Ortaklığı:** 76 ülke, toplumsal cinsiyete duyarlı bir iklim adaleti bildirisi açıkladı.
- **İklim, Yardım, Toparlanma ve Barış Bildirisi:** 80 ülke, iklim değişikliğine uyumu ve dirençliliği artırmaya yönelik bir işbirliği çağırısı yaptı.
- **Küresel Soğutma Taahhüdü:** 66 ülke, 2050 yılına kadar tüm sektörlerde soğutma teknolojilerinden kaynaklanan emisyonları 2022 seviyelerine göre küresel olarak en az %68 oranında azaltmayı amaçlıyor.
- **Hidrojen Bildirisi:** 37 ülke küresel yenilenebilir ve düşük karbonlu hidrojen piyasasının ve sertifikasyon programlarının geliştirilmesini amaçlıyor.
- **Küresel İklim Finansmanı Çerçevesine İlişkin Liderler Bildirisi:** Küresel finansmanı iddialı bir iklim eylemine uygun hale gelecek şekilde dönüştürmeyi hedefliyor.
- **Kömür Sonrası Enerji İttifakı (PPCA):** 2017’de kurulan ittifaka 7 ülke daha katılarak kömürden çıkma taahhüdü verdi; Polonya, Bulgaristan, Malta ve Romanya ile birlikte Türkiye ittifaka katılmayan 5 Avrupa ülkesinden biri oldu.
- **İklim, Doğa ve Toplum Bildirisi:** 18 ülke, ulusal iklim, biyoçeşitlilik ve arazi restorasyon plan ve stratejilerinin entegre şekilde planlanması ve uygulanması için ortak çalışma kararını açıkladı.
- **Uyum Finansmanı Konusunda Azim Koalisyonu:** 13 ülkenin kurduğu koalisyon, uyum finansmanına erişimin kolaylaştırılması ve tüm uyum finansmanı kaynaklarının artırılması konularında birlikte çalışacağını açıkladı.

COP28’de bu yıl hazırlanan ve Türkiye’nin imzaladığı [deklarasyonlar ise şöyle](#):

- **İklim ve Sağlık Bildirisi:** 143 ülke, ilk kez iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkilerini ele alacak sistemler kurmak için söz verdi.
- **Sürdürülebilir Tarım, Dirençli Gıda Sistemleri ve İklim Eylemi Bildirisi:** 158 ülke, gıda üretimini ve üreticileri iklim değişikliğinin etkilerine karşı korumaya söz verdi.
- **İklim Eylemi için Yüksek Hedefli Çok Düzeyli Ortaklıklar Koalisyonu (CHAMP):** 65 ülke, iklim stratejilerinin planlanması, finansmanı, uygulanması ve izlenmesinde yerel yönetimlerle ve belediyelerle işbirliği yapılmasını amaçlıyor.

WWF-Türkiye İklim ve Enerji Programı Müdürü Tanyeli Behiç Sabuncu: “Zirveden çıkan karar metninde bugüne kadar ilk defa sorunun kökenine yani fosil yakıtlardan uzaklaşmaya yönelik bir çağrı yapılmış olması iklim kriziyle mücadele sürecinde bir dönüm noktasına işaret ediyor. Kararda ayrıca, iklim krizi ve doğa koruma arasındaki doğrudan ilişkiye dikkat çekilerek 2030 yılına kadar ormansızlaşmanın önüne geçilmesi gerektiği yanı sıra, diğer karasal ve denizel ekosistemlerin bütünlüğünün korunmasının önemi vurgulanıyor. Bu noktada, Türkiye’nin iklim hedeflerini ve politikasını daha bütüncül bir yaklaşımla gözden geçirip kömürden çıkış önceliğiyle adil enerji dönüşümünü ve korunan alanların artırılmasını iklim hedefinin bir parçası haline getirmesi gerekiyor.”

Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFiA) Direktörü Bengisu

Özenç: “Türkiye’nin özellikle küresel yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği hedeflerine yönelik çekimserliği şaşırtıcı. Bildiğiniz gibi 2022 yılı sonunda açıklanan Ulusal Enerji Planındaki yenilenebilir kapasite hedefleri yalnızca 5 yıl önce açıklanan Milli Enerji ve Maden Politikası hedeflerinin çok üzerinde. Güneş kapasitesinde 3 kat, rüzgar kapasitesinde 1,5 kat daha yüksek kurulum hedefleyen Türkiye COP sürecinde küresel iklim politikalarının ilerlemeci alanlarında daha yapıcı bir pozisyon almalıydı. Bu, ülkemiz adına ne yazık ki kaçırılmış önemli bir fırsat.”

Ümit Şahin, İstanbul Politikalar Merkezi İklim Çalışmaları Koordinatörü: “Zayıf bir fosil yakıtlardan uzaklaşma ifadesinin karara girmiş olması zafer sayılmaz. Bizi en aza razı ediyorlar. Türkiye’nin ise fosil yakıt üreticisi olmayan, fosil yakıt ithalatı nedeniyle ciddi cari açık veren, ekonomik kayba uğrayan, üstelik yenilenebilir enerji kaynakları bu kadar zengin bir ülke olarak, fosil yakıtlardan kademeli çıkış kararını ilk desteklemesi gereken ülkeydi. Fosil yakıtlara karşı olmak Türkiye’nin mevcut ve tarihsel sorumluluklarına da uygun olurdu. Ama Türkiye maalesef bu konuda çekingen ve olumsuz bir tavır sergiledi. Mevcut yetersiz ulusal katkı beyanına uymuyor diye küresel ve uzun vadeli bir hedefe karşı görüntü vermek doğru bir müzakere anlayışı değil.”

İmzacılar:

Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFiA)

Yeşil Düşünce Derneği

İstanbul Politikalar Merkezi

WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı)

Greenpeace Akdeniz

İklim Öncüleri

Fosil Yakıtların Ötesi (Beyond Fossil Fuels)

Avrupa İklim Eylem Ağı

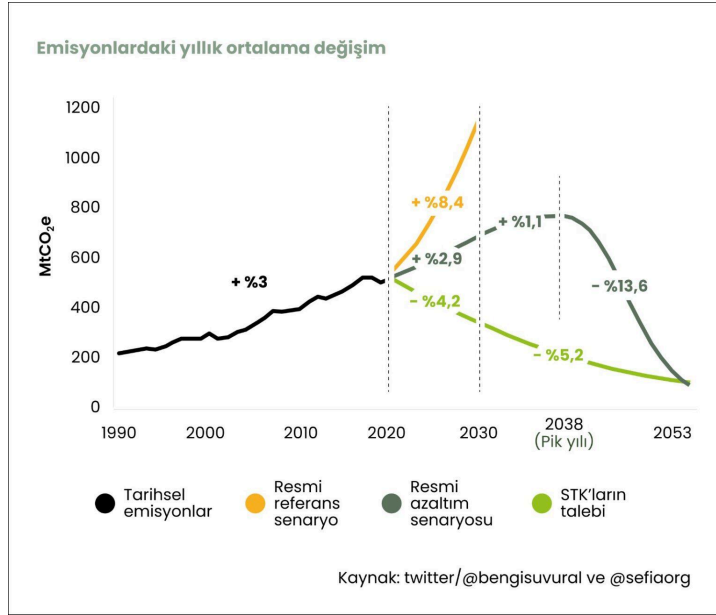
Editöre Notlar

Detaylı Bilgi için: www.birbucukderece.com

COP 28 öncesinde sivil toplum kuruluşları tarafından change.org’da başlatılan “Türkiye’nin iklim hedefi yenilensin, ekonomi güçlensin!” imza kampanyasına ulaşmak için: change.org/2030iklimhedefi

*** Türkiye’nin Mevcut İklim Hedefi Nedir?**

Türkiye, geçtiğimiz sene Mısır’da düzenlenen 27. İklim Zirvesi’nde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Sekreteryasına sunduğu Ulusal Katkı Beyanı’nda (NDC, Nationally Determined Contribution) iklim hedefini güncelledi. Türkiye 2030’a kadar artıştan yüzde 41 azaltım hedeflediğini ve iklim eylemleri ile emisyonlarını **700 MtCO_{2e}** ile sınırlandıracağını açıkladı. Bu artıştan azaltım hedefi, aslında emisyonların 2030’a kadar **%30’dan fazla artması anlamına** geliyor.

Mutlak Azaltım Nedir?

Mutlak azaltım, güncel emisyon miktarından azaltım hedeflemek anlamına gelir. Sivil toplumun bültene konu olan hesaplamasında 2020 sera gazı emisyon düzeyi referans alındı: **523,9 MtCO₂e**. Bilimsel çalışmalar 2053 net sıfır vizyonunu planlı ve daha az maliyetle gerçekleştirebilmesi için Türkiye'nin emisyonlarının 2030 yılında kadar 340 MtCO₂e düzeyine inmesi gerektiğini yani yüzde 35 **mutlak azaltım** yapması gerektiğini gösteriyor.

Net Sıfır Nedir?

Net sıfır emisyon; insan faaliyetleri sonucu (fosil yakıt kullanımı, ormansızlaşma, atık yönetimi, hayvancılık, vb.) atmosferde biriken sera gazı miktarının, yine insan faaliyetleri ile sağlanan azaltım miktarı ile (yutak alanların restorasyonu, doğa tabanlı karbon tutma ve yakalama vb.) birbirini dengelemesi anlamına geliyor.

Diğer yandan "karbon nötr" ifadesi ise atmosfere salınan karbondioksit (CO₂) miktarı ile yutak alanların tuttuğu karbondioksit (CO₂) miktarı miktarının birbirini dengeler hale gelmesi anlamına geliyor.

Bir başka deyişle **karbon nötr** kavramı yalnızca CO₂ emisyonlarının dengelenmesini ifade ederken **net sıfır emisyon** CO₂ de dahil olmak üzere tüm sera gazı emisyonlarının dengelenmesine işaret etmektedir. CO₂ toplam sera gazı emisyonlarının yüzde 76'sını oluşturduğundan iklim kriziyle mücadelede CO₂ azaltımına daha çok vurgu yapılıyor.